

Insektssafari i Kameruns regnskogar

Tropiska Väst/Centralafrika har betydligt färre naturintresserade besökare än regnskogarna i Asien, Central- och Sydamerika. Det är synd, för området är spektakulärt och exempelvis Kamerun är enklare att besöka än vad många tror. För att de befintliga naturområdena ska bevaras krävs en större tillströmning av resenärer.

TEXT & FOTO: ULF BJELKE

När jag bestämde mig för att resa till Kamerun var det för att få en introduktion till Väst/Centralafrikas natur med särskilt fokus på trollsländefaunan. Väl där var det mycket utöver trollsländorna som tilldrog sig mitt intresse, inte minst de spektakulära gräshopporna. Jag ska beskriva mina färder till och i några fina naturområden som fortfarande finns kvar, t.ex. berget Mount Kupé samt nationalparkerna Korup och Campo Ma'an.

Resan inleddes i mitten av januari 2010 i landets största stad, Douala, där Tyska sjömanshotellet är en bra plats att börja. Hotellets huvudattraktion är kanske inte korvarna och surkålen som serveras, utan snarare den prunkande trädgården där mycket intressant kan upptäckas: solfåglar, ödlor och massor av intressanta kryp, inklusive flera trollsländearter. Efter en natts sömn begav jag mig iväg mot det första delmålet, Mount Kupé, ca 100 km inåt landet och drygt 2 000 m ö.h. Berget är känt för fågelarten Mount Kupe Bush-shrike *Chlorophoneus kupeensis*, som bara finns där och på ett berg alldeles intill. En lång rad av växt- och djurarter är kända bara från Mount Kupé. Området har ofta besök av forskare, men fågel-skådare är sannolikt den mest frekventa kategorin långväga gäster. Efter två timmar i en tätpackad minibuss på asfalterad väg gick färden vidare med motorcykeltaxi på allt smalare vägar. En timmes skumpande och vi var i byn Nyasoso vid Mount Kupés fot. Området befol-

kas av det engelsktalande Bakossi-folket. Stämningen i hela området är trevlig; alla man möter säger "Good morning", "Good afternoon" eller "Good evening". Det blir väldigt många gånger om dagen man hälsar på folk – idel glada och välkomnande ansikten.

Traditionen i Kamerun är att man ger en gåva till den lokala hövdingen när man besöker ett område, detta för att få tillstånd att röra sig i naturen. Så första kvällen var det välkomnande – hövdingen fick ca 15 US-dollar, och i gengäld bjöd han på en öl. Han sträckte på sig när jag lovordade omgivningarna. De närmaste dagarna tillbringade jag med att vandra på och uppför berget tillsammans med en kunnig guide,

Några av de många glada ansikten man möts av i Kamerun. De här flickorna hade lunchrast när jag promenerade förbi. Nyasoso vid Mount Kupé.

Harlekingrässhoppa Zonocerus variegatus (familjen Pyrgomorphidae), vid stranden av kratersjön Barombi Mbo.

ivrigt fotograferande trollsländor och andra insekter i kombination med ett visst mått av fågelskådande. Någon Bush-shrike sågs dock inte till. Ju högre upp man kommer desto mer ursprunglig blir skogen, och strax under toppen breder en plåt ut sig. Detta område tillhör det allra rikaste jag sett med avseende på mångfald av insekter.

Efter några dagar var det dags att bege sig till ett annat mycket spännande naturområde, nämligen nationalparken Korup (1 260 km²) – Afrikas äldsta regnskog, som anses ha funnits i 60 miljoner år. På vägen dit gjorde jag ett stopp vid den cirkelrunda kratersjön Barombi Mbo. Sjön hyser unika fiskarter, och förutom att promenera runt sjön dracks det också en öl med hövdingen för Barombi-folket.

Korup når man genom samhället Mundemba (via småvägar genom varierande sekundärskogar och trista oljepalimplantager). Där träffar man inte hövdingen, utan turerna in i parken sköts från det lokala WWF-kontoret. Vi kom överens om en femdagarsvandring med guide och kock, vid namn Chief Joseph och Kelvin Costner (!). Kostnaden för detta var inte särskilt hög, ca 500 kronor per dygn. Bokningslistan på kontoret visade en jämn men inte särskilt strid ström av besökare, blott ett till två sällskap i veckan i det stora området. En stor andel av besökarna är forskare, och det har publicerats hundratals vetenskapliga artiklar om floran och faunan i Korup. Men fler gäster behövs för att lokalbefolkningen och myndigheterna ska känna att det finns ett ekonomiskt värde i att

Överst t.v. Gräshoppan *Pterotiltus impennis*. Överst t.h. *Pterotiltus inuncatus* (familjen *Acrididae*). Mount Kupé.
Nederst t.v. Gräshoppenymf, Mount Kupé. Nederst t.h. *Värbitarnymf*, (familjen *Tettigoniidae*), Campo Ma'an.

bevara skogarna. I Korup finns inga vägar, och man når dit via en hängbro över floden Mana. Väl över floden kommer man in i en helt fantastisk skog, som egentligen måste upplevas. Lianer är en viktig del av intrycket, och faktum är att Tarzan-filmen "Legenden om Lord Greystoke" spelades in här 1986. Förutom lianer och enorma träd är svampformiga termitstackar

ett återkommande inslag. Dessa är allmänna i intakta skogar i tropiska Afrika. Även spillning från de skygga skogselefanterna sågs. Ett kännetecken för just Korup är att det finns mängder av underbart vackra små vattendrag med kristallklart vatten och grusbotten. Flera varma eftermiddagar tillbringades med att bada där; i sällskap med stora stim med små nyfikna ciklider.

Allt är dock inte frid och fröjd. Guiden, Chief Joesph, berättade om problemen med tjuvskytte i parken. Särskilt apor är hårt drabbade, och förutom att tjuvskyttet är ett stort hot mot primaterna gör det dem väldigt skygga. Oftast kan man endast se en hastig glimt innan de försvinner bland träden.

De närmaste dagarna bodde vi i tält, och under våra vandringar gjorde vi många stopp för att skåda och fotografera insekter och fåglar. Med jämna mellanrum passerade vi nedfallna träd där ljuset når ned till marken och en frodig sekundärvegetation har bildats. Detta är hotspots för en stor mängd färgglada insekter, inte minst trollsländor. Den soliga vistelsen i Korup avslutades med en natt då ett enormt åskväder drog fram över området med blixtar varannan sekund under ett par timmar.

Efter ett par veckor i mindre naturområden samt några dagar i badorten Kribi (med fantastiskt vita stränder, goda skaldjursrätter och avkopplande stämning) avslutades resan med ytterligare en regnskogsvandring. Denna gång i nationalparken Campo Ma'an, ett par timmar från Kribi. Detta nästan 3 000 km² stora område är än mindre besökt än Korup. I byn Campo finns ett WWF-kontor, och jag förstod att besökare var en ovanlig förekomst. En flerdagars vandring med guider gick kvickt att ordna. Huvudguiden Fidele arbetade på Kameruns Skogsstyrelse och var mycket kunnig. Ganska snart märker man att Campo Ma'an har betydligt större numerär av däggdjur än Korup, dels utifrån mängden spillning på marken, dels genom den frekventa förekomsten av apor (främst vitnästa markattor). Fidele lyckades även att med ett nasalt ropande locka till sig en hane av den besynnerliga skogsantilopen svartryggad dykare *Cephalophus dorsalis*, som kom farande genom vegetationen i tron att en brunstig hona väntade. På några ställen låg platta spillningshögar som sades vara från lågländsgorillor. Jag visste inte om jag skulle tro på detta och nickade tveksamt.

Utöver insekterna som visas på bild i denna artikel försökte vi oss också på att få se elefanter, men idogt spårande morgnar och kvällar gav inget resultat, trots färsk spillning. Näst sista morgonen började Fidele dock signalera att vi skulle vara tysta

En art av de besynnerliga skafstögongflugorna (familjen Diopsidae). Det finns hundratals arter av skafstögongflugor i världen, varav nästan alla förekommer i tropikerna. Endast en art är känd från Europa och den upptäcktes i Ungern, så sent som 1996.

Blå ögon. En snäppflyga (familjen Rhagionidae) tillhörande släktet *Chrysopilus*. Campo Ma'an. Detta släkte har sju svenska representanter.

På väg uppför det beskogade Mount Kupé (2 062 m ö.h.). En lång rad arter är bara kända från området på och kring detta berg. De övriga områdena som beskrivs i artikeln är kustnära låglandsregnskogar.

Flicksländan Prodasineura vittata (familjen Protoneuridae), Korup.

Trollsländan Chlorocypha cancellata, (familjen Chlorocyphidae) Campo Maan.

och viskade "elephants"... Vi smyger oss sakta fram genom vegetationen... Samtidigt som jag ser något brunsvart en bit bort hör jag ordet "Gorille"! En gorillaunge försvinner bort, och samtidigt ser vi en hona som sitter på en gren och äter löv cirka 40 meter bort. Vi lägger oss bakom en nedfallen stam och lyckas förbli oupptäckta i knappt 10 minuter. Honan börjar vädra och spana åt vårt håll och får efter en stund syn på oss. Två stora ungar dyker upp men försvinner bort, liksom honan som klättrar ned och försvinner på marken – en fantastisk naturupplevelse. Vi tillbringar sedan eftermiddagen badande i ett vattendrag, och dagen avslutas med att jag lyckades fotografera ett par av de vackraste flugorna och trollsländorna på hela resan. Några dagar senare är jag insnöad hemma i Uppsala den hårda vintern 2010. En lätt överklighets-känsla infinner sig när jag tittar ut genom fönstret och tänker tillbaka på skogarna i västra Afrika.

Afrikas regnskogar är hotade – främst av avverkning, men även av tjuvskytte för att få tag i mat. Det är viktigt att vi i den mer välbeställda delen av världen hjälper till om dessa områden ska kunna finnas kvar. Besök den här fascinerande och vänliga regionen, eller bidra till WWF:s arbete i tropiska Afrika!

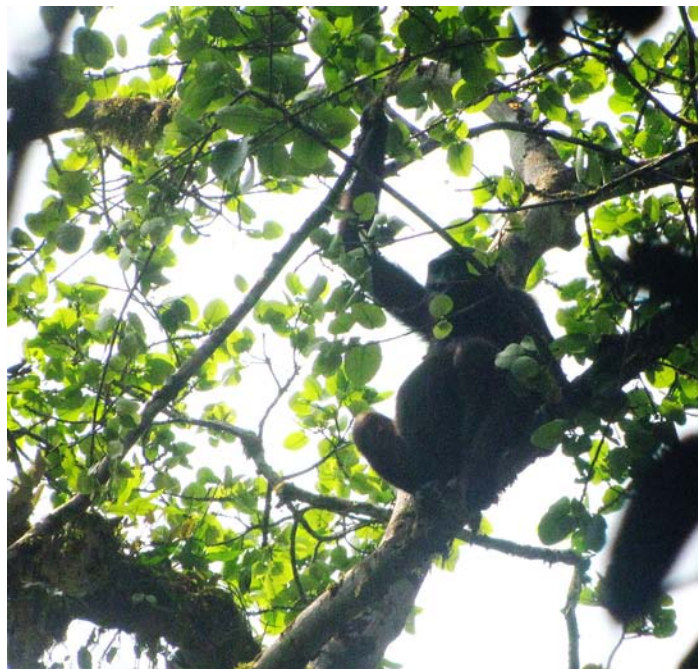
Tack

För hjälp med artbestämning tackas Klaas-Douwe Dijkstra (trollsländor), Hugh Rowell (gräshoppor) samt Charles Morphy D. Santos (snäppflugor). ■

Ulf Bjelke

Limnolog, ArtDatabanken
E-post: Ulf.Bjelke@slu.se

Kamerun räknas såväl till Väst- som Centralafrika beroende på sammanhang. Naturgeografiskt brukar regnskogarna föras till Centralafrika.

En hona av västlig låglandsgorilla Gorilla gorilla gorilla som vi stötte på när vi spårade elefanter i Campo Ma'an. Låglandsgorillor är mer finlemmade och rörligare än sina släktingar i höglandet i centrala Afrika.

Artikelförfattaren framför ett jätteträd i Campo Ma'an.

